

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

EPOPEEA GLORIOASĂ A Viteazului Mihai (33)

Ing. Angela FAINA

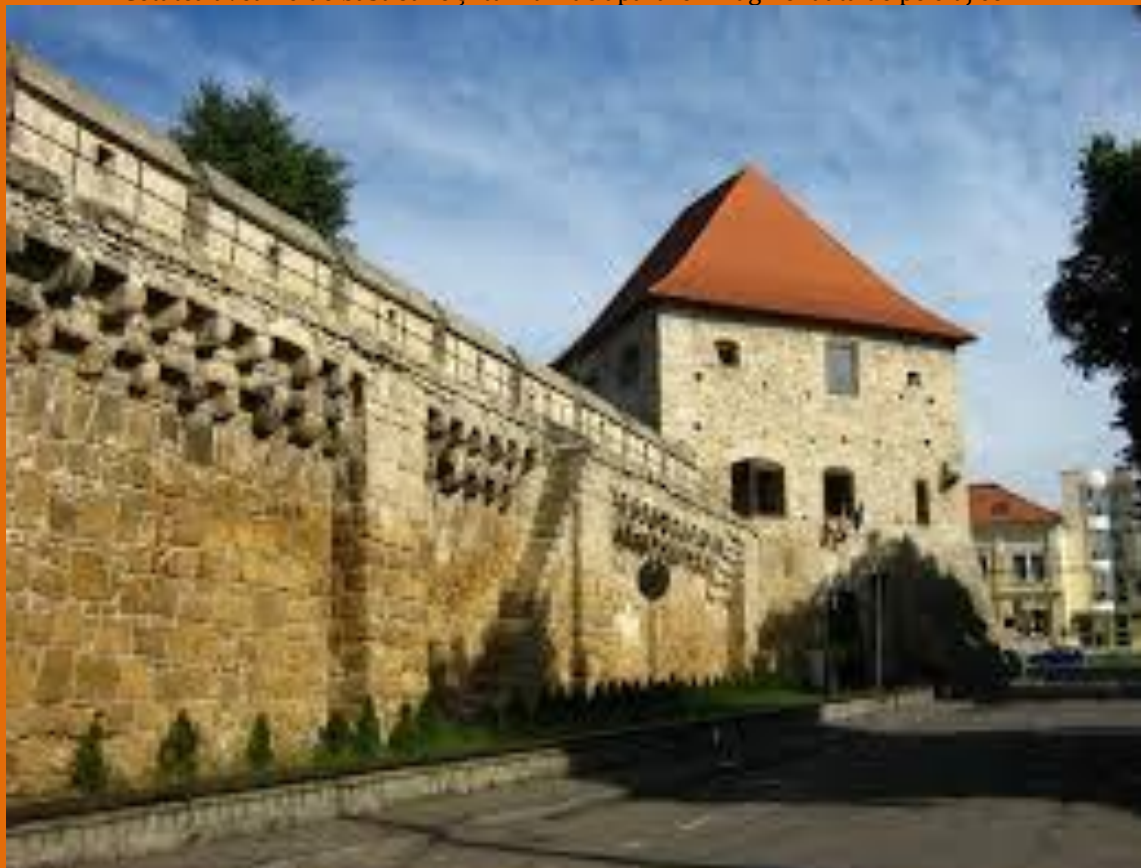
„Nu-mi las țara și neamul nici mort ! ”

Politica internă cvazi românească; dar oferind nobililor unguri poziții și funcții pentru a nu-i face dușmani și pentru a-și respecta promisiunea față de împărat. Organizarea cetăților, numirea dregătorilor, funcționarea Dietei

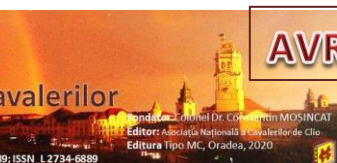
Mihai a luat și alte măsuri importante care să-i întărească domnia în Transilvania. Astfel, au fost numiți cu funcții importante în principatul transilvan, cu titluri nobiliare, numindu-i membrii în Dietă, pe următorii boieri valahi, oameni de credință ai lui Mihai: Mihalcea Caragea mare ban, atât în Transilvania cât și în Valahia, căruia i se încredințează și căpitania Clujului, cu 3.000 de ostași, fiind delegat pe lângă straturile și ordinele ardelene.

Cetatea Cluj, fondată încă din epoca dominației romane –
Cetatea avea 20 de bastioane și turnuri de apărare. Imagine luată de pe cluj.com

Cetatea Cluj-turnul croitorilor Imagine luată de pe cluj.com

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Au fost numiți în funcții importante Calotă Bozianu mare ban, Teodosie Rudeanu mare logofăt, Stoichiță Râioșanu din Strâmba Mare postelnic, Radu Buzescu mare clucer, Stroe Buzescu mare stolnic, Bârsan din Merișani mare vistier, Lecca Racotă mare agă și mare comis, Bârcan mare vistier, Sava Vel Armaș, Preda Buzescu postelnic, etc. Aceste numiri au creat frustrări și a înfuriat pe marii nemeși unguri. Români de-ai noștri, primesc posturi înalte, de încredere, pe care le îndeplinesc cu multă loialitate față de Voievod și față de nația română.

Fraților Buzești, boierilor săi devotați, le-au fost încredințate în prealabil, înainte de asaltul asupra Transilvaniei, înalte misiuni diplomatice la Lvov, Praga, Iași, Roma, Varșovia, Veneția, Constantinopol, Viena, etc. Aceste misiuni au fost îndeplinite de aceștia, „frații de cruce” ai lui Mihai, cu credință și pricepere. De aceea, Mihai îi răsplătește cu această ocazie, dându-le o mare putere decizională. De remarcat că faptele cavalești ale fraților Buzești se concretizează mereu, nu numai în perimetrul celor opt ani ai domniei lui Mihai-Vodă, ci și în cei zece ai lui Radu-Vodă Șerban, succesorul lui Mihai, în multe privințe, continuatorul luptei pentru independență și unire.

Mihai Viteazul îi aprecia pe căpitani săi, îi respecta și-i considera foarte apropiați, spunându-le adesea: „Eu sunt tovarăș de arme cu voi. Alergăm împreună pe câmpul de luptă să trecem peste grumazul morții.”

Mihai a recompensat cu titluri nobiliare și personalitățile ardelene românești cu care a colaborat strâns și fructuos pe cale diplomatică și care l-au susținut și înainte de intrarea sa în Alba-Iulia. Avea nevoie de sprijinul acestora și în continuare, pentru că unii dintre ei au fost numiți în funcții atât în Valahia cât și în Ardeal. Ei urmau să rămână oameni devotați lui, în noua sa administrație, pe care o dorea cu cât mai mulți nobili români loiali. Era de înțeles că îl vor ajuta să-i promoveze și să aplice noua sa politică românească în locul celei vechi, ungurești. La 10 februarie 1600, Mihai Domnul, îl înnobilează pe boierul făgărășan Vasile Bârsan, din satul Luța, scutindu-l de toate censurile, taxele și contribuțiile ordinare și extraordinare, lăsând poruncă să fie respectată întru totul, această hotărâre pentru el și toți urmașii săi”. -A Veress-op.cit.pg.32-38-citat de Ioan Aurel Pop în „Țara Făgărașului.” La fel, l-a înnobilit pe românul George Ciocănești, castelan de Sidovar.

Pentru a păstra bune relații cu foștii nobili și căpitani ardeleni de pe vremea lui Andrei Báthory, Mihai nu face discriminări de etnie și-i numește pe aceștia în diferite funcții: l-a păstrat pe Alárdi Ferencz printre consilierii săi, îl avea alături și pe banul Lugojului, Barcsai András, apoi mai după câteva luni, Ioan Szelestey este numit căpitanul oastei moldovenești (și mai târziu este numit solul său către imperiali, după bătălia de la Mirăslău). Pe Petru Huszár l-a însărcinat cu conducerea oastei muntenești, Pongrácz Szennyey a fost numit consilierul fiului său, Nicolae și unul din căpitani oastei din Valahia, Kaptury Iános și Nicolae Szennyey au primit și ei funcții importante, Bartolomeu Somogy a fost numit căpitan de Beiuș, Nicolae Zsolyomi a fost plasat în funcții de conducere, etc.

De asemenea, Mihai a ales persoane capabile dintre nobilii unguri și personalitățile ardelene, care să se ridice la înălțimea marelui său proiect. S-a bazat pe cei cărora le putea încredința misiuni diplomatice și știau să mânuiască impecabil sabia în lupte. Astfel, Mihai recompensează cu titluri de mari dregători în Ardeal, pe Gáspár Kornis, Moise Székely și István Csáky ce au ocupat funcții importante în armata transilvană înainte și în timpul bătăliei de la Șelimbăr.

Mihai a avut raporturi foarte bune cu secuii, cărora le-a redat vechile drepturi și privilegii (ce le-au fost anulate de principii unguri, Báthory). Așa cum le-a promis, imediat după înscăunare, la 3 noiembrie 1599, Mihai i-a eliberat pe secui din robia ungarilor, lungă de 80 de ani, ca răsplată pentru sprijinul acordat de aceștia cu trupe, pentru cucerirea Ardealului în octombrie 1599, când i-a chemat la luptă contra lui Andrei Báthory. Acestora le fuseseră acordate drepturi și libertăți pe care le-au primit pe timpul lui Matei Corvin, dar care le-au fost confiscate de către principii Báthory. Deși secuii au luptat alături de Sigismund Báthory în 1595 contra turcilor, promițându-li-se această eliberare din șerbie, Craiul Ardealului nu și-a ținut cuvântul. Dimpotrivă, a înăbușit revolta lor, care a izbucnit cu violență. Văzând că Bathoreștii nu se țin de cuvânt, au pornit revolta, numită „Carnavalul însângerat”, și care a fost înăbușită în sânge, de trupele lui Ștefan Bocskay. Acum, Mihai le-a restituit conform promisiunii, aceste privilegii și drepturi; dreptul la stăpânirea pământurilor provenite prin moștenire, scutire de impozite și organizare militară pentru păzirea granițelor țării. De aceea, majoritatea l-au susținut și i-au rămas fideli și recunoscători, pe tot parcursul luptelor purtate de Mihai.

Adăugăm mențiunile remarcabile descoperite într-un tratat, de drept din sec.XVIII: „Observationes de statu Siculorum” în care se subliniază cu franchețe politica de protecție

AVRAM IANCU - 200!

adoptată de Mihai Viteazul față de secui - Nagy Ferencz (1680- ?). Aceste restituiri sunt precizate în textele din sursele scrise: „Taxa bovium” (Okor sutes dictam), așa cum se precizează că a făcut-o Voievodul la 20 noiembrie 1599, imediat după intrarea triumfală în noua sa cetate de scaun, Alba Iulia. Într-o scrisoare către împărat, Mihai îl roagă să confirme aceste drepturi pe care le-a reactualizat, secuilor.

Mărinimia Domnului era deja proverbială, el găsimu-și ușor ostași care să se înroleze în armata sa ca să-l sprijine în luptă, chiar din rândul ungarilor transilvăneni. Îi trata cu tot respectul și afecțiunea de camarad, chiar dacă era comandantul lor militar. Toată lumea îi căuta compania.

Prezentăm câteva impresii despre relația dintre Mihai și ostașii săi.

Ioan Darahi, căpitanul sătmărean care a fost câteva luni secretarul lui Mihai, îi trimite lui Mihail Székely, următoarea scrisoare: „mercenarii maghiari aveau o așa mare dragoste pentru el, încât de dragul lui, nu era unul dintre soldați care să nu ia bucuros armele chiar împotriva patriei sale iubite unde erau soțiile, copiii, rudele și bunurile celor mai mulți dintre soldații unguri.”

La 24 decembrie 1599, polcovnicul de cazaci Walentin Walawski, scrie într-o scrisoare unchiului său, nobilul Andrei Taranowski: „E așa de milostiv cu noi, încât de se numește cineva polonez, îl dăruiește cu ceva, iar celui care vrea să-l slujească, îi dă bani gata. Pe de altă parte, când mergem la dânsul, ne primește pe noi, polcovnicii, cu mare cinste; la masă ședem cu el și nu ne privește ca un domn, ci se poartă cu noi ca un tovarăș de luptă. Aproape nu trece o zi să nu ne dea nouă, câte ceva din al său, ca haine, blănuri scumpe, cât și galbeni din care are mereu buzunarele pline. Nu se zgârcește cu banii și la masă închină și el pentru sănătatea slugilor sărace și le dă chiar cu mâna sa, mâncăruri, îndestulându-i bine cu galbeni.”

Mihai a colaborat cu oameni de cele mai diverse etnii. În oastea sa găseai toți Balcanii, Răsăritul și chiar occidentul, cu toate confesiunile creștine. Oastea sa a fost eterogenă, dar a fost percepută în Ardeal ca oaste românească. El a guvernat Transilvania alături de nobilii unguri, alături de secui și sași. A păstrat în preajma sa pe boierii săi devotați și pe preoții români, ajutându-i pe țăranii români, cărora le-a acordat facilități.

Cetatea Aiudului. Imagine luată de pe adevarul.ro

Cetatea Chioarului

Mihai a luat și alte măsuri referitoare la organizarea armatei: garnizoanele cetăților ardeleni au fost înlocuite cu oșteni români credincioși lui Mihai-Voievod, el încurajând înrolarea în oastea sa, a românilor ardeleni. Pentru o bună organizare militară și de apărare a Ardealului, el a rezolvat multe probleme administrative: a numit căpitani români în fruntea cetăților de la Lipova, Lugoj, Caransebeș, Gherla, Chioar, Bistrița, Făgăraș și Gurghiu, etc. care au fost instalați împreună cu trupele corespunzătoare.

Cetatea Chioarului- una din cele mai puternice cetăți ale Transilvaniei, fosta proprietate a cnezilor maramureșeni Drag și Balc. A fost un punct strategic de importanță capitală, la sud de Baia Mare, de unde se puteau supraveghea și controla două întinse zone geografice: Maramureșul și Ardealul

Amplasamentul cetății Chioar a fost foarte bine ales, Râul Lăpuș făcând o buclă care înconjura din trei părți cetatea aflată pe un deal înalt.

Pușcaș de Chioar, echipament de secol XVII, cu uniformă de culoare verde, conform descrierilor vremii, muschetă cu fitil, cartușieră pentru praf de pușcă și sabie. Acești soldați serveau în armata Principatului Transilvaniei, dar și în armata lui Mihai Viteazul.

Banul Mihalcea, dregătorul său de mare încredere, a primit în subordonare cetatea Gherlei. Pe Sava armașul l-a trimis în ținutul Bistriței ca să fie prezent la depunerea jurământului nobililor, pe Dămian postelnicul și pe

AVRAM IANCU - 200!

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Colonel Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipografică, Oradea, 2020

Cartea Mea, e și a Ta! ISSN 2734-6889; ISSN_L 2734-6889

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Pușcaș de Chioar

Ilustrație: Cătălin Drăghici

Imagine luată de pe historia.ro

Cetatea medievală Bistrița

Imagine luată de pe bistritaturistica.ro

Teodosie Rudeanu, marele logofăt, i-a însărcinat să confiște moșiile nobililor potrivnici, pe vistierul Bărcan l-a delegat să meargă la Târgu-Mureș și apoi l-a trimis pe Banul Mihalcea la Bistrița, să stingă cuiburile de tâlhari.

La Cluj, a numit un primar român, pe Andrei Stânce și a împărțit Transilvania în județe, organizare de tip românesc. Această decizie îi va fi reproșată lui Mihai de către nobilimea ungurească, mereu nemulțumită de orice măsură luată de Mihai.

Cea mai mare parte din oastea valahă a fost stabilită în Ardeal și o mare parte din armata Transilvaniei a fost trimisă în Valahia; erau măsuri inteligente pentru a avea siguranță militară și politică.

Apoi, a stabilit legile vamale la trecerea mărfurilor între Valahia și Transilvania, înlesnind din punct de vedere economic relațiile între Transilvania și Valahia, măsuri care în scurta domnie a lui Mihai și-au dovedit pertinenta, comerțul luând amploare, în favoarea ambelor principate unite.

Mihai s-a îngrijit și de nevoile țăranimii, dând drept de pășunat liber turmelor din satele românești în hotarul satelor ungurești și săsești, drept pe care până atunci nu îl aveau, deși ceilalți, ungurii, sașii și secuii aveau dreptul să pășuneze în hotarele satelor românești.

În ultima Dietă de la Alba Iulia, gândindu-se la soarta nedemnă a șerbilor, Mihai, a îmbunătățit cât a putut situația acestora, adoptând măsuri menite să pedepsească pe nobilii care ar putea maltrata pe iobagi. Cei care încălcau această nouă

dispoziție, devenită lege, erau chemați în fața justiției și pedepsiți aspru. Deși nobilimii nu i-a fost pe plac această nouă măsură, totuși ea a fost adoptată.

I-a eliberat pe preoții români din iobăgie, făcându-i oameni liberi, scutindu-i de robotă și de taxe. Preoții catolici și pastorii protestanți erau deja mai demult oameni liberi. Când oficiau slujba de duminică, preoții români aveau palmele rupte de coarnele plugului. Mihai a decis: „dacă preoții celorlalte confesiuni nu sunt țărani dependenți și nu se duc să muncească pentru nobili, nici preoții români nu se vor duce”.

Mihai a cerut Dietei să îndrepte acest abuz. I-a făcut egali din acest punct de vedere pe preoții ortodocși, cu preoții celorlalte culte.

Pentru a-și întări cârmuirea, Mihai Voievod a încurajat așezarea boierilor munteni în Ardeal. Mihai-Voievod Viteazul avea planuri de a popula orașele transilvane cu valahi, pentru a întări elementul autohton românesc, care de atâta timp, fusese discriminat și căruia i se aplicase o dură politică de maghiarizare forțată. În Ardeal, de secole, se dorea asimilarea elementului românesc, cât mai rapid cu putință.

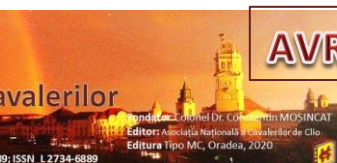
Idea pe care Mihai dorea să o aplice, de a popula Ardealul cu români din Țara Românească a îngrijorat Casa de Austria. Un demnitar austriac, rămas anonim, îi scria lui Ioan Barvițius: „Credeți-mă...vă pot raporta cu siguranță că intenția și voința voievodului este ca în toate orașele câte sunt în Transilvania, să aducă valahi. De aceea domniile voastre să aibă grijă ca în nici un chip să nu se îngăduie acest lucru, căci atunci țara va fi fie a turcului, fie a polonului, fie pe vecie a lui Mihai Vodă. Bine ar fi să dați de știre mai multor orașe.”-dr. Marin Cristian – „Mihai Viteazul” 2013

Erau măsuri șocante pentru acea vreme, când românii erau ținuți într-o cruntă umilință. Nobilii unguri erau uimiți și iritați de rapiditatea cu care treburile țării și legile se schimbau, făcând dese plângeri împăratului.

Mihai a avut ambiția de a ridica pe români ca națiune, confesiune și rang, la un nivel egal cu al celorlalte națiuni din Transilvania, care înainte conduceau țara. În această fază a domniei sale, Mihai inițiază parțial, unitatea politică, militară, culturală și spirituală a românilor din Ardeal și Valahia.

„Românii erau marginalizați înainte de venirea lui Mihai; ei nu aveau reprezentanți în Dietă prin care să-și susțină drepturile, ei erau doar o națiune tolerată, fără drepturi, nemeșii unguri făcând

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6(46/iunie 2024)

politica statului. De acum încolo, au putut și românii „să ridice capul”. Măsurile luate forțat de Dietele transilvane la stăruința lui Mihai, sunt primii pași făcuți vreodată spre emanciparea fie și parțială a românilor din Transilvania. Abia după ce stăpânirea ungurească a fost înlăturată sub stăpânirea austriacă, de după 1688, vor mai fi luate unele măsuri echivalente pentru români.” – Ioan A. Pop

Măsurile luate intenționat și bine gândite în favoarea românilor, legile sociale, economice cât și politica dusă de Mihai, au asigurat apropierea și întărirea tuturor legăturilor dintre frații români.

Luând aceste măsuri, statul lui Mihai ar fi putut fi în viitorii ani, un stat model, în care fiecare să poată să se împlinească și să fie util țării. Aceasta ar fi putut constitui un model de bază care în timp, ar fi putut fi optimizat și perfecționat și ar fi putut aduce mari beneficii în viitor dacă viața lui Mihai nu ar fi fost în mod violent scurtată.

Mihai a avut o viziune de larg orizont, care a dovedit atât capacitatea sa de bun organizator, cât și atitudinea sa fără discriminare față de celelalte naționalități conlocuitoare. El a oferit tuturor posibilitatea de a-și pune în slujba statului, priceperea, experiența și cunoașterea.

Mihai Viteazul are un merit extraordinar prin faptul că pornind din Țara Românească și având conștiință de român a făcut din Transilvania, sau a încercat să facă cât de repede posibil, o țară românească din toate punctele de vedere: politic, social, cultural, administrativ, militar, dar luând în considerare realitățile existente în Transilvania de atunci. Mihai îi scria împăratului la 12 noiembrie 1599 că e convins că unirea celor două țări s-a făcut spre binele comun al acestora. Actul său de unire a celor două țări îl motivează astfel împăratului Rudolf al II-lea: „Căci Țara Românească se cârmuiește cu Transilvania și o țară nu se poate ridica împotriva celeilalte cu nici un chip (...). Ba chiar și boierii din țara mea și toate treptele, deoarece din toate timpurile am fost uniți cu Ardealul și în toate s-au înțeles, sunt cu totul străini de ruperea de la datorință către Ardeal, nici nu cred că rupându-se de Ardeal să poată rămâne Țara Românească teafără, sub scutul creștinătății.”- dr. istorie Marin Cristian „Mihai Viteazul”- 2013

În Moldova pe care o va uni cu restul țărilor românești, nu era nevoie să ducă o astfel de politică de românizare la toate nivelele, așa ca și în Ardeal, pentru că Moldova era din toate punctele de vedere, politic, social, administrativ, o țară cu întreaga ierarhie și structură alcătuită din români pământeni. Moldova și Valahia erau recunoscute deja ca țări românești în toată Europa; toate straturile societății erau românești de la cel mai umil țăran până la domnul țării. În schimb, în Transilvania, marea majoritate a populației românești era din punct de vedere politic condusă de alte nații, în special de nobili unguri, iar românii nici măcar nu erau recunoscuți ca națiune, ci doar tolerați pentru a iobăgi și a munci pe pământurile ungarilor. Statele europene numeau Moldova, Valahia Minor iar Țara Românească o numeau Valahia Transalpină. Pentru europeni, ele erau recunoscute ca fiind populate cu valahi care se trăgeau ca origine din romani și daci. Transilvania, Moldova și Țara Românească erau cunoscute în toată Europa ca „Țările Dacice”.

Mihai a stabilit foarte multe măsuri benefice pentru românimea ardeleană care au transformat din temelii, din punct de vedere politic, social și economic Transilvania, făcând-o un stat cu o organizare cvazi românească. Toate aceste decizii au fost luate și împlinite într-un timp foarte, foarte scurt. E un merit incontestabil al Voievodului Mihai. Iese astfel în evidență ambiția și determinarea Domnului Valah de a face cu orice preț din Transilvania o țară a neamului său, la toate nivelele și din toate punctele de vedere. Toate acestea s-au realizat prin funcționarea noilor instituții ale țării, instituite de el.

La fel, și boierii săi, mari iubitori de neam caută soluții ca domnia lui Mihai să fie cât mai liniștită. Boierii săi credincioși, între care Mihalcea și Teodosie Rudeanu, în dorința de a elimina pe deplin pericolul nobililor unguri, care erau mereu în opoziție față de Mihai, permanent nemulțumiți și constatând atitudinea lor dușmănoasă, îi sugerează lui Mihai să-i facă prizonieri. Frații Buzești sunt mai ponderați, sfătuindu-l pe Vodă Mihai, să renunțe la astfel de măsuri. Ceea ce a împlinit Mihai pentru românimea din Ardeal, a fost primul act istoric de o importanță covârșitoare pentru transilvăneni. Transilvania a beneficiat de o politică internă socială ce n-o mai avusese până atunci: recunoașterea oficială a românilor ca națiune și statut, în cadrul structurilor politice ale țării.

„Mihai Viteazul a avut o conștiință înaltă de creștin și de român, luând măsuri în Ardeal cum n-a mai luat nimeni altul înaintea lui. Mihai a însemnat o binecuvântare pentru românime; a fost omul providenței. Era Arhanghelul coborât din înalțuri, care s-a luptat pentru creștinii săi, românii transilvăneni, biruind forțele răului.” -dr. istorie Ioan Aurel Pop, academician, președintele Academiei Române.

-Va urma -